

Vägledning för djurägare och transportörer vid djurskyddsbedömning av grisar inför transport till slakt

Innehållsförteckning:

1. [Inledning](#)
2. [Översikt bedömningsområden](#)
3. [Livsmedelsverkets kontroll av djuren på slakteri](#)
 - Levandebesiktning
 - Köttbesiktning
4. [Vad händer vid information om djurskyddsbrist och åtalsanmälan](#)
 - Länsstyrelsens hantering av inkommen information om påvisad djurskyddsbrist
 - Åklagare och polisens hantering av inkommen åtalsanmälan
 - Huvudförhandling vid domstol -Tingsrätten
5. [Råd när du själv ska bedöma om ett djur är i skick att transporteras till slakt](#)
6. [Bedömningsområden \(1-18\)](#)

1. Inledning

Denna branschvägledning har till syfte att vara ett verktyg för att underlätta bedömningen inför beslut om ett djur är i skick att transporteras till slakt. Målsättningen är att undvika både onödigt lidande hos djuren och att information går vidare till Länsstyrelsen eller att åtalsanmälan skickas till åklagare/polis. Livsmedelsverkets veterinärer informerar årligen Länsstyrelsen om djurskyddsbrister hos gris vid 300 – 400 tillfällen per år. Det finns sedan tidigare en av Jordbruksverket (JV) beslutad vägledning för Livsmedelsverkets bedömning av djuren på slakteri. Jordbruksverkets vägledning kan även användas av djurägare och transportörer. Den beskriver sju olika bedömningsområdena avseende om djuren var i skick att transporteras samt andra bedömningsområden som faller under slakteriets ansvar, tex fixering och bedövning. Den här branschvägledningen är till för dig som djurägare och kompletterar Jordbruksverkets vägledning. Fokus är på bedömningen av själva djuret och ska underlätta för dig som djurägare att fatta beslut om djuret är i skick att transporteras till slakt. Den både sammanfattar Jordbruksverkets olika bedömningar (1 - 7 enligt nedan) samt har med flera övriga bedömningsområden (8 – 18 enligt nedan) som Livsmedelsverkets veterinärer utför och registrerar under "övriga avvikelser" efter att djuren har besiktigats före och efter slakt.

2. Bedömningsområden för gris

Siffran inom parentes anger uppskattat antal informationer från Livsmedelsverket till Länsstyrelsen per år. Klicka på aktuell bedömning för att komma vidare till beskrivning:

1. [Hull/avmagring](#) (<10 st per år)
2. [Förorenade/smutsiga djur](#) (20 st per år)
3. [Högräktiga eller nyförlösta djur](#) (<10 st per år)

4. [Svansskador](#) (100 st per år)
5. [Navelbråck](#) (20 st per år)
6. [Bogsår](#) (10 st per år)
7. [Förvuxna/missbildade/skadade klövar](#) (50 st per år)
8. [Halta djur](#) (50 st per år)
9. [Sjuka/svaga djur med nedsatt allmäntillstånd](#) (enstaka per år)
10. [Framfall av ändtarm/vagina](#) (<10 st per år)
11. [Övriga sår](#) (30 st per år)
12. [Juverproblem](#) (enstaka per år)
13. [Ögonproblem](#) (enstaka per år)
14. [Ospecifika svullnader, bölder](#) (<10 st per år)
15. [Blodöra](#) (ovanligt)
16. [Vingliga djur](#) (ovanligt)
17. [Övertaligt antal tatueringar](#) (20 st per år)
18. [Drivning/märken efter slag](#) (20 st per år)

De bedömningar som beskrivs i denna vägledning är inte på något sätt juridiskt bindande, utan ska endast ses som en vägledning vid bedömning av ett djurs lämplighet att transporteras till slakt. Vid tveksamhet är det alltid bäst att konsultera transportör/besättningsveterinär/besiktningsveterinär eller att helt avstå från att lasta/transportera djuret.

3. Livsmedelsverkets kontroll av djuren på slakteri

Livsmedelsverkets officiella veterinär (OV) utför besiktning på slakteriet av alla djur som skickas för slakt. Kontrollen inkluderar bedömning av det levande djuret (**levandebesiktning**) och av kropp och organ efter slakt (**köttbesiktning**).

Levandebesiktning (före slakt)

Vid levandebesiktningen kontrolleras det levande djuret för att **godkännas för slakt** och innefattar både bedömning av djurskyddet och livsmedelssäkerhet/hälsotillståndet. Ett djur som till exempel uppvisar ett påverkat allmäntillstånd **avvisas från slakt** och blir totalkasserad vilket innebär att kroppen går till destruktion i stället för att slaktas. Om veterinären påvisar en djurskyddsbrist, till exempel ett nedsatt allmäntillstånd eller att djuret haltar, kan veterinären besluta om att skicka en så kallad **information** om en påvisad djurskyddsbrist till Länsstyrelsen för vidare utredning. Det innebär att veterinären misstänker att leverantör och transportör har lastat och transporterat ett djur som inte var i skick att transporteras. I allvarliga fall och då ingen ytterligare utredning av Länsstyrelsen är nödvändig, kan OV fatta beslut om en **åtalsanmälan** som skickas till åklagare eller polis. Det kan till exempel vara då ett allvarligt skadat eller haltande djur har transporterats och det är uppenbart att skadan fanns redan innan djuret lastades.

Köttbesiktning (efter slakt)

Bedömning av livsmedelssäkerhet och djurhälsa: Efter slakt utförs köttbesiktningen, då kontroller OV kropp och organ avseende livsmedelssäkerhet och djurhälsa. Här registreras koder för olika **sjukdomsfynd** som innebär att angripen vävnad/organ kasseras, till exempel en lever med

parasitskador. Dessa sjukdomsregistreringar kommer vanligen till djurägarens kännedom via slakteriernas försorg. Ibland måste kroppen rensas, till exempel på grund av trauma som orsakat blödningar. Om mer än 10 kilo rensas bort, måste OV skriva ett **beslut om kött för LO (lokalt otjänligförklarande)**. Ibland händer det att hela kroppen otjänligförklaras och därmed totalkasseras och går till destruktion. I dessa fall skriver OV ett beslut om kött för **TO (totalt otjänligförklarande)**.

Bedömning av djurskydd: Efter slakt kontrolleras och bedöms även påvisade djurskyddsbrister, vilket till exempel kan innebära en utökad undersökning av en sårskada, överkade klövar eller olika traumatiska skador såsom revbensbrott eller omfattande blödningar.

Påvisade **djurskyddsbrister** går vidare som en så kallad **information om djurskyddsbrist** till Länsstyrelsen samt med kopia till både djurägare och slakteri. Enligt aktuell EU-förordning (627/2019, artikel 39) ska även besättnings-/djurhälsoveterinär informeras, vilket dock i princip aldrig sker. Vid allvarliga fall, utan behov av ytterligare utredning av Länsstyrelsen, kan en **åtalsanmälan** utföras av myndigheten och skickas till åklagare eller polis. Då en åtalsanmälan utförs, går i dagsläget ingen kopia till leverantör, transportör eller slakteri. Vilket kan innebära att det tar lång tid innan djurägaren informeras om den påvisade djurskyddsbristen, antingen via ett kontrollbesök av Länsstyrelsen eller ett brev från åklagare/polis.

4. Vad händer vid information om djurskyddsbrist till Länsstyrelsen eller åtalsanmälan till åklagare/polis?

Länsstyrelsens hantering av inkomna "informationer": Då Länsstyrelsen tar emot en information om att en djurskyddsbrist har påvisats bland de djur du skickat till slakteriet, utförs en bedömning avseende allvarlighetsgraden. Därefter beslutar Länsstyrelsen hur ärendet ska prioriteras och utredas till exempel genom kontrollbesök. Har du som djurägare viktig information som du vill delge kring det aktuella fallet, kan det vara en god idé att kontakta Länsstyrelsen. Det kan till exempel handla om olika åtgärder du vidtagit för att händelsen inte ska upprepas. Det är sannolikt fördelaktigt för dig själv om du kontaktar Länsstyrelsen omgående, efter att du erhållit kopian på informationen som gått till Länsstyrelsen från Livsmedelsverket. Du visar härmed att du tar händelsen på allvar och vill förebygga liknande händelser i framtiden. Om Länsstyrelsen i sin utredning bedömer att djurskyddsbristen var mycket allvarlig, kan det beslutas om att skicka en åtalsanmälan till åklagare eller polis.

Åtalsanmälan till åklagare/polis: När åklagare eller polis mottagit en åtalsanmälan från antingen Livsmedelsverket eller Länsstyrelsen, startas en så kallad förundersökning. Den tilltalade (ansvarig djurägare) kommer att kontaktas/meddelas per post. Anser du att du är oskyldig och att utfallet av bedömningen varit felaktigt, är det viktigt att du anlitar ett juridiskt ombud. Därutöver behöver du anlita någon med sakkunskap till exempel en veterinär som kan ta ställning till om utförda bedömningar varit korrekta. Den sakkunniga veterinären kan även ställa upp som sakkunnigt vittne, både under utredning och vid en eventuell förhandling i domstol. Förundersökningen kan leda till att åtalet läggs ner eller går vidare till åtal. Beroende på åtalets rubricering, **brott mot djurskyddslagen** eller **djurplågeri enligt Brottsbalken**, så är det skillnad i allvarlighetsgrad. Brott mot djurskyddslagen är mindre allvarligt att bli åtalad/dömd för, medan djurplågeri innebär ett mycket mer allvarligt åtal/brott att bli dömd för. För att kunna dömas för djurplågeri krävs det att ett djurlidande har konstaterats samt att gärningen är utförd med uppsåt eller av grov oaktsamhet. Det är inte ovanligt

att åklagare eller polis frågar om den tilltalade kan acceptera ett så kallat **strafföreläggande** och betala en **företagsbot**. Om man godkänner detta slipper man rättegång, men man anses vara dömd för brottet och hamnar därmed även i belastningsregistret, vilket kan medföra många olika negativa konsekvenser i livet. Om man blir dömd för djurplågeri ska den dömda alltid utredas avseende djurförbud. Anser man sig vara oskyldig, ska man aldrig acceptera ett strafföreläggande genom att betala en företagsbot. Det är viktigt att förstå att även myndigheter kan göra felaktiga/orimliga bedömningar och att det därmed kan vara av stort värde för den tilltalade att anlita sakkunnig expertis.

Huvudförhandling vid domstol -Tingsrätten: Om åklagare eller polis efter förundersökningen, beslutar att låta ärendet gå vidare som åtal till domstol, lämnas en s.k. stämningsansökan in till Tingsrätten. Den tilltalade blir därefter kallad till en så kallad huvudförhandling vid domstolen. Här är det viktigt att vara förberedd, med både ett juridiskt ombud och sakkunniga vittnen om du vill framhålla dig oskyldig.

Att bli åtalsanmäld kan medföra stora konsekvenser och psykisk mental belastning för den tilltalade. Hela processen kan ta många år, beroende på hur långt ärendet går efter eventuella överklaganden till högre instans. Det är av den anledningen viktigt att inte ta några onödiga risker, då man står inför ett beslut avseende om ett djur är i skick att transporteras. Självklart är det inte heller värt att riskera att orsaka ett djur onödigt lidande under transporten till slakteriet.

5.Råd inför bedömningen om ett djur är i skick för transport

För att transportera djur till slakt måste djuren vara i skick att transporteras (se Transportförordningen). Det är du som djurägare som är ansvarar för att bara välja ut djur som är i skick att transporteras. Vid lastningen av djuren är även transportören ansvarig för att inte lasta några djur som inte är i skick att transporteras. Här ger vi råd inför bedömningen.

Viktigt att tänka på inför bedömning av avvikande djur

1. [Fråga besättningsveterinär eller besiktningsveterinär vid osäkerhet](#)
2. [Be om ett veterinärintyg \(bör vara < 24 timmar\)](#)
3. [Visa transportören djur med avvikelser och diskutera inför beslut](#)
4. [Informera om avvikande djur i djurägarförsäkrar/intransportsedeln](#)
5. [Medföljande dokumentation \(journal- eller egna anteckningar\)](#)
6. [Särskild intransport \(eget fack och strö\)](#)
7. [Kontakta och informera slakteriet](#) (slakt av djuret direkt vid ankomst)
8. [Fotografera/filma djuret vid lastningen](#)
9. [Välj ett slakteri i närheten](#)
10. [Kan hämtning vid din gård ske sist, för direkt transport till slakteri?](#)

1.Fråga din veterinär/besiktningsveterinär (OV) om råd: Visa upp avvikande djur för din veterinär, antingen vid ett besök, digitalt eller genom att skicka bilder på avvikelserna. Be om möjligt veterinären att göra en anteckning om vad ni kom fram till i journalen, som du sedan kan använda som

dokumentation att skicka med djuret till slakt. Är det mindre än 24 kvar till transporten, kan du be om ett intyg, se nedan. Vid tveksamhet bör man även kunna kontakta besiktningsveterinär vid aktuellt slakteri eller Livsmedelsverket. Myndigheter som utövar offentlig kontroll ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen (Livsmedelslagen 12§).

2.Veterinärintyg: Om du inför transporten är osäker på om djuret är i skick att transporteras, kan du även be om ett skriftligt intyg, som lämnas till slakteriet tillsammans med djurägarförsäkringen. Kom ihåg att ett veterinärintyg inte garanterar att OV anser att djuret var i skick att transporteras, men det ökar avsevärt chansen till att OV godkänner intransporten av djuret. Ett intyg bör inte vara äldre än 24 timmar.

3.Diskutera med transportören: Transportörerna är vana att utföra bedömningar. Har du djur med något som avviker, berätta alltid det för transportören, så att ni tillsammans kan titta på djuret för en slutlig bedömning.

4.Informera om avvikande djur i djurägarförsäkringen/intransportsedeln: Om det efter bedömning beslutas att transportera djuret/-en med en avvikelse så är det som djurägare viktigt att alltid informera om dessa avvikelser (tex varför det finns många avläkta svansskador). Detta görs genom att informera om avvikelsen i djurägarförsäkringen/intransportsedeln samt om möjligt bifoga någon form av dokumentation enligt nedan. Dessutom bör du som djurägare alltid meddela kontaktuppgifter till besättnings-/djurhälsoveterinär.

5.Medföljande dokumentation: Om du skickar med ett djur med någon form av avvikelse, är det bra att utöver att informera i djurägarförsäkringen även skicka med ytterligare dokumentation, till exempel en djurhälsodeklaration eller en journalanteckning från en veterinär eller annan rådgivare.

6.Särskild intransport: Om du trots en avvikelse hos djuret har fattat beslut om att djuret är i skick att transporteras, kan det vara en stor fördel både för djuret och för att undvika en information till Länsstyrelsen, att djuret transporteras i ett eget fack med riklig ströbädd. Det är nödvändigt att ha informerat transportören om detta i förväg, för att säkerställa att det extra utrymmet finns.

7.Informera slakteriet: Om djur transporteras med särskild intransport, är det viktigt att slakteriet är förberedda på att djuret ska bedövas och avblodas direkt efter ankomst. I annat fall kommer djuret behöva en egen box i väntan på slakt. Av denna anledning är det också viktigt att säkerställa att transporten kommer fram innan dagens slakt har avslutats, för att därmed undvika övernattnings.

8.Fotografera/filma djuret/-en: Vid lastning av djur med någon form av avvikelse kan det vara bra att dokumentera hur djuret till exempel rör sig.

9.Välj ett slakteri i närheten: Försök välja ett slakteri som ligger nära lastningsplats, även om det inte är det slakteri som du normalt skickar till. Glöm inte att informera om åtgärden i djurägarförsäkringen.

10.Kan hämtning vid din gård ske sist? Kontakta transportören och se om det finns möjlighet att planera att hämtningen sker sist på transportörens runda och att transporttiden därmed blir så kort som möjligt. Glöm inte att informera om åtgärden i djurägarförsäkringen.

Det är viktigt att förstå att det är svårt att göra dessa bedömningar likvärdigt och det är sannolikt att utfallet av en bedömning av samma djur, skulle skilja sig mellan likväl olika djurägare, transportörer, besättningsveterinärer och Livsmedelsverkets veterinärer. Detta går inte att komma ifrån och därför är det viktigt att aldrig chansa, när magkänslan säger att det är osäkert om djuret verkligen är i skick

att transportera. Huvudregeln är att djur som är skadade eller sjuka, ska inte transporteras. Dock kan djur med mindre skador och lättare sjukdom transporteras, så länge transporten inte orsakar ytterligare lidande.

En särskild transport kan betyda flera saker:

- Eget fack.
- Fack med endast få djur.
- Extra mycket strö, för en mjuk bädd.
- Transportplan som innebär kort tid till slakteriet.
- Slakt samma dag som ankomst till slakteriet.
- Undvik att lasta grisar med bråck på övre plan.
- Lasta på djuret sist och av först.
- Undvik brant lastramp

6.Bedömningsområden (1 – 18)

1.Hull/avmagring

Kraftigt avmagrade djur ska inte transporteras till slakt. Om revben, ryggrad, bogblad och höftben är tydligt synliga är det ett tecken på att djuret är kraftigt avmagrat. För att bedöma om grisen är kraftigt avmagrad, kan man behöva trycka lätt med handen och fastställa om det är lätt att känna revben, ryggrad, bogbladskam och höftben. Magra slaktgrisar bör normalt aldrig skickas till slakt, då det är sannolikt att sjukdom är orsak till avmagringen. Ett dåligt hull kan dock vara helt normalt hos suggor efter avvänjning. Om avmagrade suggor ska skickas till slakt, ska de inte vara kraftigt avmagrade och allmäntillståndet ska vara utan anmärkning. Det bör inte heller vara avmagring i kombination med andra skador tex, bogsår eller såriga juver. Vid beslut om att suggan kan transporteras är det alltid en fördel om hon får stå i ett eget fack med mjuk bädd samt att detta framgår i djurägarförsäkrans/inleveranssedel.

Avmagrade djur ska inte transporteras till slakt om:

- De har ett påverkat allmäntillstånd
- De är kraftigt avmagrade
- De är måttligt avmagrade och har andra problem
- Flera slaktgrisar är måttligt avmagrade

2. Förorenade/smutsiga djur

Djur med föroreningar bedöms normalt vara i skick att transporteras, undantaget vid kallt väder. Djur som är kraftigt förorenade ska ändå inte skickas till slakt av en livsmedelshygienisk anledning. Endast enstaka djur från samma besättning med måttlig förorening kan transporteras till slakt om de inte har ett påverkat allmäntillstånd. Då förorenade djur kan vara en indikation om en bristande djurhållning, är det vanligt att Livsmedelsverkets veterinär ändå informerar Länsstyrelsen vid inspektionsfynd av kraftigt förorenade djur eller vid flera måttligt förorenade djur. Det vill säga, informationen till Länsstyrelsen handlar inte bara om djuren var i skick att transporteras, utan utförs även för att det föreligger misstankar om missförhållanden.

Utöver att bedöma graden av förorening, bedömer veterinären även:

1. Hur länge djuret antas ha varit förorenat.
2. Om föroreningarna är intorkade.
3. Hur stor andel av de skickade djuren som är förorenade.
4. Vad föroreningen består av, gödsel, lera eller annat.
5. Förekomst av urin- eller gödselbrännor.

Åtalsanmälan: Om merparten av de skickade djuren är kraftigt förorenade med gödselpansar, gödsel- och urinbrännor eller om de även har ett påverkat allmäntillstånd, finns det risk för att en åtalsanmälan utförs.

Förorenade/smutsiga djur ska inte transporteras till slakt:

- Om fler än enstaka djur är måttligt förorenade.
- Om något djur är kraftigt förorenat.
- Om förorenade djur dessutom är allmänpåverkade.
- Vid förekomst av gödsel-/urinbrännor.

Foto: Livsmedelsverket

Lindrigt förorenade grisar, är i skick att transporteras till slakt.

Foto: Livsmedelsverket

Lindrigt till måttligt förorenade grisar. Detta är ett gränsfall och vid transport av dessa bör en förklaring framgå i djurägarförsäkringen, t ex att det är överstående grisar eller värmeperiod sommartid.

3. Högdräktiga eller nyförlösta djur

Dräktiga djur som har passerat 90 % av dräktighetstiden får inte transporteras. Det innebär med viss säkerhetsmarginal att det inte är tillåtet att transportera dräktiga grisar som har 14 eller färre dygn kvar till beräknad förlossning. Vid transport av sugga till slakt efter förlossning/abort, får det tidigast ske efter en vecka. Det vinnns ingen tid specificerad för, när detta ska gälla för abort, men en rimlig uppskattning kan vara att detta ska gälla om suggan aborterar efter vecka 12. Suggan får inte heller vara allmänpåverkad eller ha påtagliga flytningar från vulva. Här är det viktigt att ha koll på inseminationsdatum och att dräktighetskontroll har utförts. Dessutom måste det säkerställas att rätt djur tas ut för slakt samt att bedömningen inkluderar tecken på sen dräktighet, såsom hängande buk och fyllda juver.

Dräktiga/nygrisade suggor får inte transporteras till slakt om:

- Det är mindre än 14* dagar kvar till beräknad förlossning
- Det har gått mindre tid än en vecka efter förlossning/abort
- De har ett påverkat allmäntillstånd

*14 dagar är enligt Jordbruksverkets vägledning. Mer korrekt hade varit 12 dagar, men det är rimligt att ha en säkerhetsmarginal.

4. Svansskador

Grisar med oläkta svansskador som är såriga och/eller svullna är inte i skick att transporteras. Grisar med tidigare svansskador måste vara avläkta för att anses vara i skick att transporteras. Om det är många grisar från samma besättning med avläkta tidigare svansskador, måste det medfölja information där det framgår en rimlig förklaring, exempelvis genom dokumentation från veterinär eller annan rådgivare. Det kan till exempel vara en åtgärdsplan eller en djurskyddsdeklaration. Om denna information medföljer till slakteriet ska OV inte skicka någon information till Länsstyrelsen. Anledningen till detta är att förklara att orsaken till korta svansar inte är svanskupering. En uppskattning är att dokumentation krävs om det är fler än 5 grisar med korta svansar på grund av avläkta svansskador. När förmedlingsgrisar med befintliga svansskador anländer till specialiserade slaktgrissuppfödare, är det lämpligt att dessa svansar dokumenteras.

Om grisar med allvarliga oläkta svansskador transporteras till slakt, kommer OV informera Länsstyrelsen även om dokument från veterinär eller rådgivare medföljer.

Kom ihåg att svansar kan uppfattas som avläkta pga. att en sårskorpa täcker såret, men som sedan försvinner under transporten. Därmed kommer grisen fram till slakteriet med en till synes oläkt svanskada.

Grisar med svansskador ska inte transporteras om:

- Det förekommer grisar med oläkta svansskador
- Det förekommer många grisar med avläkta svansskador och ingen dokumentation medföljer djuren.
- Det förekommer allmänpåverkade grisar med avläkta svansskador.

Foto: Livsmedelsverket

Endast grisar med avläkta svansskador är i skick att transporteras till slakt. Denna gris är ett gränsfall med en ännu inte helt avläkt skada. Om det ändå beslutas att den ska transporteras till slakt, ska den få stå i ett eget fack och slaktas omedelbart vid ankomst till slakteriet. Vilket innebär att både transportör och slakteri måste tillfrågas. Information om avvikelserna ska framgå i djurägarförsäkringen.

Foto: Livsmedelsverket

Endast grisar med avläkta svansskador är i skick att transporteras till slakt. Denna gris har en allvarlig svansskada som inte börjat läka. Grisen är inte i skick att transporteras till slakt.

5. Navelbråck

Om navelbråcket är under 20 cm i diameter är oskadat utan sår och i övrigt inte påverkar grisen negativt, kan grisen transporteras till slakt. Är bråcket 20 – 30 cm, ska grisen få en särskild transport med eget fack och mjuk bädd. Viktigt att förstå, är att en mindre gris som har ett stort bråck, men <20 cm, ändå i förhållande till grisens storlek, kan vara olämplig att transportera. Bråcket kan mycket väl ha påverkat grisens tillväxt och ha inneburit ett obehag. Såriga bräck som anses har påverkat grisens välfärd hos leverantören, informeras till Länsstyrelsen. Vid förekomst av stora bräck med sår som bedöms vara av äldre karaktär, kan en åtalansmälan bli aktuell.

För att grisar med bråck ska anses vara i skick att transportera måste nedan uppfyllas enligt Jordbruksverkets vägledning:

- Bråcket är < 20 cm i diameter (man brukar säga att bråcket ska få plats i kepsen).
- Om bråcket är 20 – 30 cm i diameter ska grisen transporteras i eget fack med rikligt med strö.
- Grisen allmäntillstånd ska vara opåverkat.
- Bråcket ska vara utan sår och andra skador, viktigt kontrollera bråckets undersida.
- Bråcket får inte vara nära eller släpa i marken när grisen rör sig.
- Grisen får inte vara uppenbart negativt påverkad av bråcket (oavsett storlek).
- Bråcket får inte påverka grisens rörlighet eller vara inklämt så det har påverkat tillväxten och grisens hull.

Foto: Livsmedelsverket

**Gris med stort
sårigt bråck och
därmed inte i skick
att transporteras**

Retur topp i
dokument

6. Bogsår

Allvarliga bogsår anses vara mycket smärtsamma för djuret. För att en gris (oftast suggor) med förekomst av bogsår ska anses kunna vara i skick att transporteras till slakt, finns flera riktlinjer som måste uppfyllas enligt Jordbruksverkets vägledning (se faktarutan). Det är dessutom viktigt att dokumentation om bogsåret alltid medföljer grisen till slakteriet.

För att kunna transportera gris med bogsår gäller att:

- Grisarnas rörelseförmåga och allmäntillstånd är opåverkat.
- Förekommande bogsår endast är små, < 2 cm i diameter.
- Att tidigare bogsår är avläkta eller endast ytliga.
- Grisar med bogsår som har en diameter på 2 – 5 cm, transporteras med särskild transport, eget fack och mjuk bädd.
- Inga grisar har bogsår > 5 cm i diameter, vilka aldrig är i skick att transporteras.

Foto:Livsmedelsverket

Stort bogsår i kombination med svullnad och flöde indikerar en pågående infektion. Denna gris är därmed inte i skick för transport till slakt.

Retur topp i dokument

7. Förvuxna/missbildade/skadade klövar

Om klövarna är missbildade eller är så pass förvuxna att belastningen på klövarna har blivit felaktig, innebär det ofta en felaktig benställning och minskad rörelseförmåga för djuret. Dessa djur kan enligt Jordbruksverkets vägledning i vissa fall transporteras till slakt om djuret får en särskild transport med eget fack och extra strö. Dessutom ska information medfölja djuret, med en rimlig förklaring kring

varför klövarna inte har kunnat verkas. Om djuret samtidigt uppvisar en kraftig hälta (grad 4 – 5, se under halta djur) ska Länsstyrelsen informeras även om dokumentation med förklaring följde med djuret. Utöver detta ska grisen kunna stödja ordentligt på samtliga ben, kunna röra sig rimligen obehindrat och ha ett opåverkat allmäntillstånd.

Om det bedöms att grisen haft svårt att stå och gå under en längre tid, kan en åtalsanmälan vara aktuell.

Nedan gäller för grisar med förvuxna/missbildade klövar som bedöms inför transport

- Grisens allmäntillstånd ska vara opåverkat.
- Grisen ska kunna stödja på samtliga ben.
- Förekomst av en felväxt klöv eller felaktig benställning får inte orsaka svårighet att röra sig.
- Har grisen pga. förväxta klövar en felaktig belastning kan den i vissa fall transporteras, om grisen inte är kraftigt halt. Dokumentation ska alltid medfölja och helst ska grisen transporteras med särskild transport, eget fack och mjuk bädd.

Foto: Livsmedelsverket

Sugga med förvuxna klövar kan om hon inte är kraftigt halt (grad 4 – 5) transporteras med särskild transport, i eget fack med extra strö. Information ska framgå i djurägarförsäkrans och dokumentation ska medfölja.

8. Halta djur

Enligt djurtransportförordningen ska djur inte transporteras om de är skadade, fysiskt svaga eller inte kan röra sig utan smärta. Halta djur kan innebära ett stort lidande, beroende på omfattningen och är en vanlig orsak till att information om en påvisad djurskyddsbrist går till Länsstyrelsen från Livsmedelsverkets veterinär. Ett djur som är knappt synbart halt innan lastningen, kan bli mer halt efter transporten, eftersom djuret fått anstränga sig för att parera fordonets rörelser. Därför är det

svårt att ge råd inför en transport av ett halt djur. Det säkraste är att alltid undvika transport av halta djur. Hältor klassas ofta i en femgradig skala, där fem innebär att djuret är blockhalt och inte kan använda benet med hälta. Att transportera ett djur till slakt, kan vara aktuellt vid en 1-gradig hälta och i undantagsfall vid en 2-gradig hälta. En 1-gradig hälta är lätt att missa och en 2-gradig kan också missas om man inte ser djuret då det rör sig i ett snabbare tempo. Det finns dock inga garantier om att 1- eller 2-gradig hältan inte har förvärrats vid ankomst till slakteriet. Vid beslut om transport av ett djur med lindrig hälta bör djuret få ett eget fack med rikligt med strö. Det är viktigt att djuret får möjlighet att ligga mjukt och inte riskerar att bli trampad på. Hältan ska informeras på djurägarförsäkran/inleveranssedeln. Finns dokumentation, tex en journalanteckning ska denna bifogas.

Rekommendationen är att helt undvika att transportera även lindrigt halta djur.

Gradering av hälta på en 0 – 5 gradig skala

0. Ingen hälta kan ses

1. Knappt synligt halt eller inte alltid synligt och djuret kan lätt följa andra djur
2. Hältan är knappt synlig då djuret går, men tydlig när djuret rör sig i snabbare tempo och kommer lätt på efterkälken då andra djur förflyttar sig
3. Hältan är synlig i alla gångarter, men djuret lägger vikt på klöven.
4. Hältan är konstant tydlig i alla gångarter och djuret lägger minimal vikt på klöven vid förflyttning. Djuret rör sig ogärna och har svårigheter att röra sig.
5. Djuret är blockhalt och kan över huvud taget inte använda klöven/benet

I vissa fall kan lindrigt halta grisar transporteras:

- Enstaka grisar med 1-gradig hälta kan eventuellt transporteras om hältan inte riskerar att förvärras under transport. Informera i djurägarförsäkran.
- En gris med en 2-gradig hälta och opåverkat allmäntillstånd, kan eventuellt transporteras i eget fack med strö. Rådgör med veterinär. Informera i djurägarförsäkran och bifoga dokumentation.
- Grisar med en 3-gradig hälta ska inte transporteras.

Foto:Livsmedelsverket

Grisar som är halta och står
med benen i kors för att
avlasta innerklövarna är
inte i skick att
transporteras.

Foto:Livsmedelsverket

Grisar som är halta och
ogärna stödjer på sitt ben
är inte i skick att
transporteras.

Foto: Livsmedelsverket

Grisen håller ena bakbenet framskjutet under kroppen, sannolikt för att avlasta klövens tådel. Denna gris har ont och är inte i skick att transporteras.

Retur topp i
dokument

9. Sjuka/svaga djur med nedsatt allmäntillstånd

Djur som är synligt fysiskt svaga eller synbart sjuka med ett nedsatt allmäntillstånd är inte i skick att transporteras till slakt. Djur som har ett dåligt hull, ligger mer än andra, inte går fram för att äta eller på annat sätt betar sig annorlunda ska misstänkas vara sjuka. Andra tecken kan vara att djuret står med en krum rygg, ogärna rör sig, har diarré, hostar eller har andningssvårigheter. Ett sjukt djur har ofta "trötta" ögon och "nedfallna" öron. En gris som har över 39,5 grader i temperatur, har med största sannolikhet feber.

Transportera inte djur som:

- Är tydligt allmänpåverkade/har feber (> 39,5)
- Ligger mycket
- Inte äter
- Är kraftigt avmagrade
- Står med krum rygg
- Har hosta/andningsbesvär
- Har kraftig diarré
- Är vingliga eller har ett annorlunda beteende

Foto:Livsmedelsverket

Djur som står med krum rygg och ogärna rör sig, är ofta påverkade av smärta eller sjukdom och ska inte transporteras till slakt.

Foto:Livsmedelsverket

Grisar med halvslutna ögon och hängande öron är ofta påverkade av smärta eller sjukdom. Dessa djur är inte i skick att transporteras till slakt.

Retur topp i
dokument

10. Framfall av ändtarm/vagina/del av livmoder

Djur som har ett konstant synligt framfall av ändtarmen eller vagina/del av livmoder, är inte i skick att transporteras. Ett framfall skadas lätt vid trängsel och andra grisar kan lockas att börja bita i den del som hänger ut. Ett lindrigt framfall av ändtarm eller vagina som inte är synligt när djuret står, utan endast då djuret ligger ner, kan eventuellt transporteras om djuret erbjuds en särskild transport, med eget fack och mjuk bädd. Informera i djurägarförsäkrans och bifoga eventuell dokumentation. Slakteriet ska meddelas för att säkerställa omgående slakt vid ankomst.

Transport av djur med framfall av ändtarm eller vagina/del av livmoder

- Djur med konstant synligt framfall av ändtarm, vagina eller del av livmoder är inte i skick att transporteras.
- Djur med mindre framfall av ändtarm eller vagina som endast är synligt då djuret ligger ner, kan transporteras i eget fack med mjukt underlag. Informera i djurägarförsäkrans och säkerställ att djuret kan slaktas omgående vid ankomst till slakteriet.

En gris med ändtarmsframfall som är synligt då grisen står upp skall inte transporteras till slakt, den skall ställas enskilt hos djurägaren för observation. Rådgör med veterinär.

11. Övriga sår

Att bedöma olika sår för att fatta beslut om grisen är i skick att transportera, är sannolikt svårt att göra likvärdigt mellan olika bedömare, både bland veterinärer, transportörer och djurägare. Är grisen synligt smärtpåverkad eller uppvisar ett nedsatt allmäntillstånd ska grisen inte transporteras. Om såret inte är stort (>4 cm?), djupt (går ner i muskler eller mot ben) och inte glipar för mycket samt saknar svullnad och varig infektion, kan grisen eventuellt transporteras i eget fack. Här krävs ofta råd från en veterinär. Handlar det endast om rispor som inte gått igenom huden, kan grisen transporteras. Är det flera djur med rispor, kommer detta sannolikt informeras till länsstyrelsen.

Grisar med sår ska alltid transporteras i eget fack, både för att undvika att såret går emot andra djur, men också för att andra grisar inte ska fatta intresse för såret och gör det värre och därmed orsaka lidande.

Har du rådgjort med veterinär inför transporten, be om ett intyg och skicka med detta.

Transportera inte djur med sår om:

- Om sårskadan går genom huden och in i underliggande muskulatur/mot ben.
- Omkringliggande vävnad är tydligt svullen
- Det föreligger en tydlig infektion/varbildning
- Såret glipar mycket eller är > 4 cm.
- Såret misstänks vara smärtsamt vid beröring
- Djuret har ett påverkat allmäntillstånd/feber

Foto: Livsmedelsverket

Grisen har ett sår som endast är en ytlig rispa, inte glipar eller gått igenom huden. Det finns inte heller någon svullnad eller tecken på infektion. Denna gris får anses vara i skick att transporteras. Om liknande skador förekommer på flera grisar är det nödvändigt att informera slakteriet och helst även delge en förklaring samt hur liknande skador ska kunna förebyggas. Utan denna information kommer Länsstyrelsen sannolikt att informeras.

Foto: Livsmedelsverket

Enstaka grisar med ytliga "skrubbsår" med viss rodnad kan skickas till slakt. Förekommer dessa sår hos flera av grisarna, kan de transporteras, men avvikelserna och dess orsak ska nämnas i djurägarförsäkringen. Finns någon form av dokumentation ska även denna medfölja. Det bör även framgå hur skadorna planeras att förebyggas.

Foto: Livsmedelsverket

Foto: Livsmedelsverket

Äldre sårskada under avläkning med lindrig äldre infektion utan svullnad och rodnad. Rådgör med veterinär. Har grisen ett opåverkat allmäntillstånd bör grisen kunna transporteras i eget fack och slaktas omgående vid ankomst till slakteriet. Informera i djurägarförsäkringen och skicka med eventuell dokumentation.

Foto:Livsmedelsverket

Detta sår har gått igenom huden och glipar, men det är inte svullet eller tydligt infekterat. Bäst är om denna gris kan sparas och skickas vid nästa tillfälle efter att såret har läkt. Om detta inte är möjligt rådgör med veterinär och se om grisen kan skickas i eget fack samt omgående slaktas vid ankomst till slakteriet. Glöm inte att informera i djurägarförsäkrans samt att skicka med eventuell dokumentation.

Foto:Livsmedelsverket

Detta sår glipar och går ner i underliggande muskelvävnad. Grisen är inte i skick att transporteras.

12. Juverproblem

Suggor med kronisk juverinflammation utan påverkat allmäntillstånd och utan infekterade sår på juvret kan transporteras. Vid förekomst av sår, bölder eller om juvret är spänt, varmt och rött är suggan inte i skick att transporteras.

Transport av lakterande suggor:

- Om lakterande suggor ska transporteras, ska slakt ske samma dag.

Suggor med kronisk juverinflammation, är i skick att transporteras om:

- Suggan inte har påverkat allmäntillstånd/feber.
- Det inte finns förekomst av sår eller bölder på/i juvret.
- Juvret inte är hårt, varmt och svullet.

Suggor med akut juverinflammation är inte i skick att transporteras.

Foto: Livsmedelsverket

Foto: Livsmedelsverket

Suggor med svullet eller sårigt juver eller med förekomst av böld är inte i skick att transporteras.

13. Ögonproblem

Djur som är blinda på båda ögonen ska inte transporteras till slakt, däremot går det bra att transportera ett djur som endast är blind på ett öga sedan en längre tid tillbaka, dvs om det inte rör sig om en akut skada. Djur med lindriga ögoninfektioner utan svullnad och stängda ögon anses oftast kunna vara i skick att transporteras.

Djur som har en allvarlig skada/infektion på/i ögat, anses inte vara i skick att transporteras på grund av att detta ofta är mycket smärtsamt. Tydliga tecken på att det föreligger smärta är att djuret kniper med ögat eller förekomst av kraftig svullnad.

Transportera inte djur med ögonproblem om:

- De är blinda på båda ögonen.
- Om djuret är allmänpåverkat.
- Om kraftig varig infektion/svullnad föreligger.
- Om djuret upplevs ha smärta (kniper med ögat).

14. Ospecifika svullnader, ledinflammationer, bursiter, bölder

Olika svullnader kan förekomma varstans på kroppen. Det kan finnas många olika förklaringar, beroende på karaktär och placering. Är det över en led kan det vara en ledinflammation eller en slem säcksinflammation (bursit). Det kan också vara bölder och ibland tumörer.

Utgångspunkten vid bedömningen ska vara att svullnaden inte orsakar djuret stort obehag och hindrar grisen i sitt naturliga beteende/rörelsemönster eller att grisen inte är allmänpåverkad.

Vid förekomst av en böld på olämpligt ställe eller om den är på väg att spricka, kan den även orsaka hygieniska problem om den går sönder i samband med transport, uppställning eller slakt.

Vid alla beslut om transport av djur med påtaglig svullnad, bör djuret transporteras i eget fack. Glöm inte att informera om djuret i djurägarförsäkran samt bifoga eventuell dokumentation.

Transportera inte djur med svullnader om:

- Djuret har påverkat allmäntillstånd/feber.
- Svullnaden påverkar djurets rörelseförmåga.
- Svullnaden misstänks vara smärtsam.
- Svullnaden misstänks vara en böld som kan gå sönder.
- Djuret har flera svullna leder, som misstänks vara ledinflammation, inte bursiter (inflammerade slemhinnesäckar). Rådgör med veterinär.

Sannolikt liten böld bakom örat. Om det inte känns som att bölden är på väg att spricka och grisen inte är allmänpåverkad kan den transporteras, eventuellt i eget fack. Informera om grisen i djurägarförsäkran, finns särskild dokumentation ska även den medfölja grisen till slakteriet. Bra att märka grisen med färg och hänvisa till detta, för att undvika att bölden skärs sönder av misstag.

Stor svullnad som sannolikt är en böld och ser ut att kunna spricka när som helst. Svullnaden är dessutom sårig och påverkar grisen negativt. Denna gris är inte i skick att transporteras.

15. Blodöra

Öron med brustna blodkärl under huden, så kallade blodöron (akut) och senare blomkålsöron (efter avläkning) kan inte transporteras då skadan nyss har hänt. Däremot kan dessa grisar transporteras när skadan är avläkt och örat inte längre är svullet.

16. Vingliga djur

Djur som är ostadiga och vingliga är inte i skick att transporteras. Veterinär bör kontaktas.

17. Övertaligt antal tatueringar

Ett övertaligt antal tatueringar kan ha inneburit ett onödigt lidande för grisen och observationen informeras vanligen av OV till Länsstyrelsen. Om det finns en rimlig förklaring till varför grisen/grisarna har erhållit övertaliga tatueringar ska denna dokumentation följa med grisen. Då minskar risken för att information går vidare till Länsstyrelsen. Efter grisen har slaktats och gått genom skällningen syns alla tatueringar och andra märken efter tex slag, väldigt tydligt.

Foto:Livsmedelsverket

Om tatueringsverktyget använts > 3 gånger är det sannolikt att information skickas till Länsstyrelsen. Om det finns en förklaring till varför det finns risk för att grisar har tatuerats övertaligt, är det viktigt att denna information tydligt framgår i djurägarförsäkringen. Om förklaringen är rimlig minskar risken för att avvikelserna informeras till Länsstyrelsen.

18. Slagmärken från drivning

Grisar ska drivas utan slag och skrik. Paddlar och drivskiva ska användas på ett tillåtet sätt. En elektrisk pådrivare får bara användas i undantagsfall och bara på vuxna grisar och stiften på pådrivaren måste vara rundade.

Efter slakt framgår tydliga märken på grisens hud då paddlar, elektriska pådrivare och andra redskap har använts på ett otillbörligt sätt. Vid hårda slag kan det även finnas synliga blödningar i underliggande fett och muskulatur. Detta är inte förenligt med ett gott djurskydd och dessa observationer informerar OV alltid till Länsstyrelsen. Vid allvarliga fall kan en åtalsanmälan bli aktuell.

 Gård & Djurhälsan

 Gård & Djurhälsan

